

Kronika

„Kaplan Martin Čedermac“ v tujini

Novembrska številka dvomesečnika *Die evangelische Diaspora* (20. Jahrgang, Heft 6, Leipzig, 1938) je prinesla poročilo o Sedmakovem romanu Kaplanu Martinu Čedermacu. Poročilo ga označuje kot psihološki roman, kakršni so med Jugoslovani še vedno priljubljeni, ki slika duševne boje kaplana, službojočega v tihi dolini hribovite Rezije. V kaplanovih duševnih stiskah se zrcalijo stremljenja zamejske slovenske skupine za njeno narodno bitnost. Poročevalec, ki govori tudi o tragičnem položaju Slovencev, ki imajo nad pol milijona svojih članov v zamejstvu, opozarja, kako je katoliška duhovščina zlasti med zamejskimi Slovenci nositeljica narodnostnega življenja in političnega stremljenja, kako je narodna zavednost povezana z vero, kako druga drugo podpira in kako je Sedmakov roman načel problem vere in narodnosti in njih medsebojnih vezi. V Čedermacu je označen problem, kako sicer narodova politična usoda omaja vero v nezmotljivost cerkve, a kako se na drugi strani vedno močnejše poraja vera v božjo pravico. Poročevalec, ki je podal tudi vsebino Sedmakovega romana, je zaključil svoje poročilo z ugotovitvijo, da bi bilo vredno Kaplana Martina Čedermaca prevesti.

Vidna sta dva problema, ki bi mogla zanimati tujejezičnega bralca Kaplana Čedermaca. Prvi problem lahko označimo na kratko s temo, narodni jezik v službi božji in verskih obredih v obče. Ta problem zanima dva partnerja, cerkev in narodni kolektiv. V nacionalnih državah se more zaostri to vprašanje v še mnogo bolj pomembno alternativo. Ako more namreč vera narodno zavednost podpreti, ako more postati cerkev v nacionalnih državah podpornica narodnih manjšin, verski obredi pa gojitelji manjšinskega jezika, sledi samo od sebe neko nasprotstvo med vodstvom nacionalne države in vodstvom cerkve. Četudi je v tem konfliktu cerkev vedno le pasivni partner, ki se more „upirati le z molitvijo“, pronica vendar v narodno občestvo duh upornosti. Iz teh vidikov se do vse ostrosti razvije drugi problem, ki zadeva vse razmerje med državno in cerkveno oblastjo, zlasti tudi konflikt med cerkvenim in „državnim“ jezikom, kar more izzvati težke kulturne in politične boje.

Apc.

Posledice industrijskega prevrata

Francoski profesor André Siegfried priobčuje v reviji „*Mass und Wert*“ članek o industrijskem prevratu in njegovih učinkih na probleme našega časa. Vprašanje, na katero skuša avtor odgovoriti, je: kateri je resnični vzrok današnje krize? Siegfried vidi ta vzrok v dejstvu, da se s produkcijskim načinom ni izpremenil tudi človek in se tako prilagodil novim razmeram, da bi bil obvaroval svojo človeško individualnost.

Mehanizacija se je v produkciji začela že v drugi polovici 18. stoletja, toda je v polni meri učinkovala šele v 20. stoletju, zlasti po vojni. Prevrat, ki ga je povzročila mehanizacija obratov, je v pravem smislu revolucionaren in je v osnovi izpremenil razmerje človeka do narave in do družbe, da bi po pravici lahko govorili o novem veku v zgodovini človeštva. Kajti navzlic velikanskemu kulturnemu napredku človeškega rodu do 19. stoletja so ostali produkcijski načini ta čas v bistvu neizpremenjeni. Orodje je bilo bistveno delovno sredstvo in je obli-